

notitie

FORUM STANDAARDISATIE 24 april 2019 Agendapunt 4 Open standaarden, lijsten

Aan: Forum Standaardisatie
Van: Stuurgroep Open Standaarden
Datum: 02-04-2019
Versie: 1.0
Bijlagen: FS-190424.4A Forumadvies Geo-standaarden, SETU, WDO, VISI, IFC en COINS 2.0
FS-190424.4B Evaluatie StUF
FS-190424.4C Evaluatie NL LOM

Ter besluitvorming

Het aanpassen van de beschrijving van de toepassingsgebieden volgens standaard syntaxis van:

A. **Geo-standaarden, SETU, WDO, VISI, IFC en COINS 2.0**

En beperking van het functioneel toepassingsgebied van:

COINS 2.0 (opslag- en uitwisselingsstandaard voor de bouw).

Ter bespreking

- B. Evaluatie **StUF** (Uitwisseling en bevraging van basisgegevens die behoren tot een aantal wettelijk vastgestelde basisregistraties)
- C. Evaluatie **NL_LOM** (Onderwijsstandaard voor de vindbaarheid van leermateriaal)

Ter kennisname

- D. Aankomende aanmelding **GWSW** (standaard voor gegevens in het stedelijk waterbeheer) en **RPKI** (standaard voor het tegengaan van omleiding van internetverkeer naar systemen van een niet geautoriseerd netwerk)
- E. Stand van zaken lopende procedures

Ad A. Beschrijving van de toepassingsgebieden volgens standaard syntaxis van: Geo-standaarden, SETU, WDO, VISI, IFC en COINS 2.0 [Bijlage B]

Het Forum Standaardisatie wordt gevraagd om in te stemmen met de volgende adviezen aan het OBDO:

Het aanpassen van de beschrijvingen van de toepassingsgebieden van de standaarden Geo-standaarden, SETU, WDO, VISI, IFC en COINS 2.0 volgens de ideaaltypisch syntactische structuur.

Over de standaarden

COINS 2.0, VISI en IFC zijn standaarden gericht op het uitwisselen van gegevens in het bouwproces. SETU is een standaard gericht op het uitwisselen van gegevens van flexibele arbeidskrachten. Het WDO datamodel richt zich op de uitwisseling van informatie tussen bedrijfsleven en overheden bij grensoverschrijdend verkeer. Geo-standaarden maken het mogelijk om op een eenduidige manier gegevens met een geografische component uit te wisselen. Deze standaarden zijn al opgenomen op de lijst met open standaarden waarvoor een 'pas toe of leg uit' verplichting geldt.

Hoe is het proces verlopen?

In opdracht van het Forum Standaardisatie heeft Lost Lemon voorstellen gedaan voor nieuwe, duidelijkere omschrijvingen van de functioneel toepassingsgebieden van deze standaarden, op basis van de ideaaltypische syntactische structuur zoals beschreven in het rapport 'Verduidelijking Functioneel Toepassingsgebieden'¹. Vervolgens zijn experts benaderd om hun expertadvies ten aanzien van de nieuwe beschrijvingen te geven. Hun adviezen zijn gebundeld in het expertadvies. Het expertadvies is vervolgens gepubliceerd voor publieke consultatie van 25 februari 2019 tot en met 25 maart 2019. Gedurende de consultatieperiode is één positieve reactie op het expertadvies ontvangen van de Kamer van Koophandel.

Advies en gevraagd besluit

Wij adviseren om de beschrijvingen van de toepassingsgebieden van de standaarden van de standaarden Geo-standaarden, COINS 2.0, VISI, IFC, SETU en WDO volgens de ideaaltypisch syntactische structuur als volgt aan te passen:

- "Geo-standaarden moeten worden toegepast op de uitwisseling van geografische informatie tussen organisaties, waarbij de ruimtelijke dimensie van significant belang is."
- "SETU moet worden toegepast op de elektronische berichtenuitwisseling als ondersteuning van het proces rondom bemiddeling/inhuur van flexibele arbeidskrachten."
- "Het WDO datamodel moet worden toegepast op de uitwisseling van informatie tussen het bedrijfsleven en de bij grensoverschrijding betrokken overheden om de formaliteiten te vervullen voor de opslag, aankomst, import, doorvoer, export, vertrek en vrijgave van goederen, vervoermiddelen en personen."
- "VISI moet worden toegepast op de uitwisseling van bouwprocesinformatie tussen partijen in de bouwsector, zowel de grond-, weg- en waterbouw, de burger & utiliteitsbouw als de installatiebranche."
- "IFC moet worden toegepast als bestandsformaat voor de communicatie over en onderlinge coördinatie van bouwwerkinformatiemodellen."
- "COINS moet worden toegepast op het in samenhang vastleggen en uitwisselen van informatie en documenten tussen opdrachtgevers en opdrachtnemers in de grond-, weg- en waterbouw gedurende de gehele levenscyclus."

De bovenstaande beschrijving van het functioneel toepassingsgebied van COINS 2.0 is een inperking ten opzichte van het huidige functioneel toepassingsgebied van COINS 2.0 op de 'pas toe of leg uit' lijst. Dit wordt onder C op de volgende pagina toegelicht.

¹ Eindrapport Verduidelijking Functioneel Toepassingsgebieden, versie 1.0, 7 april 2017

Inperking van het functioneel toepassingsgebied van COINS 2.0

Het Forum Standaardisatie wordt gevraagd om in te stemmen met de volgende adviezen aan het OBDO:

Het beperken van het functioneel toepassingsgebied van COINS 2.0 tot grond, weg- en waterbouw.

Over de standaard en achtergrond

COINS 2.0 maakt het mogelijk om data over objecten, opgeslagen in verschillende digitale formats die voldoen aan verschillende standaarden, in onderlinge samenhang en systeemafhankelijk uit te wisselen. De standaard COINS 2.0 werd in april 2017 door het BIM Lokaal aangemeld voor plaatsing op de 'pas toe of leg uit' lijst van het Forum Standaardisatie. Na het doorlopen van een toetsingsprocedure waarvan een expertonderzoek en openbare consultatie deel uitmaakten, besloot het Overheidsbreed Beleidsoverleg Digitale Overheid (OBDO) in mei 2018 om COINS 2.0 op de 'pas toe of leg uit' lijst op te nemen.

COINS 2.0 staat op de 'pas toe of leg uit' lijst met bouwprojecten in de gehele bouwsector als functioneel toepassingsgebied. In de utiliteitsbouw zou de standaard nog moeilijk toe te passen zijn vanwege het gebrek aan marktondersteuning en expertise. De beheerder van COINS 2.0 (BIM Lokaal) diende daarom met steun van het Rijksvastgoedbedrijf en Schiphol een verzoek in om het functioneel toepassingsgebied van COINS 2.0 in te perken tot bouwprojecten in de grond-, -weg- en waterbouw (GWW) waar de standaard voldoende draagvlak heeft.

Hoe is het proces verlopen?

In oktober 2018 heeft het BIM Lokaal (beheerder van de COINS) samen met Rijksvastgoedbedrijf, Schiphol een verzoek ingediend om het functioneel toepassingsgebied van COINS 2.0 te beperken tot de grond-, weg- en waterbouw (GWW). Over de beperking van het functioneel toepassingsgebied is van 25 februari t/m 25 maart 2019 een publieke consultatie gehouden. Dit heeft geen reactie opgeleverd.

Advies en gevraagd besluit

COINS 2.0 staat op de 'pas toe of leg uit' lijst met bouwprojecten in de gehele bouwsector als functioneel toepassingsgebied. In overleg met een aantal partijen uit de utiliteitsbouw is het BIM Lokaal tot inzicht gekomen dat dit functioneel toepassingsgebied te breed gedefinieerd is. In overleg met de belanghebbenden is voorgesteld om het functioneel toepassingsgebied te beperken tot grond, weg- en waterbouw. In de publieke consultatie zijn hierop geen reacties ontvangen.

Het Forum Standaardisatie wordt daarom gevraagd om in te stemmen met een beperking van het functioneel toepassingsgebied.

COINS 2.0 is ook volgens de ideaaltypisch syntactische structuur beschreven en is in procedure ook meegenomen [Ad.B]. De voorgestelde beschrijving van het ingeperkte functioneel toepassingsgebied van COINS 2.0 is:

"COINS moet worden toegepast op het in samenhang vastleggen en uitwisselen van informatie en documenten tussen opdrachtgevers en opdrachtnemers in de grond-, weg- en waterbouw gedurende de gehele levenscyclus."

Ter bespreking

Ad B. Evaluatie StUF

[Bijlage B]

Het Forum Standaardisatie wordt gevraagd om het volgende advies over te nemen:

Het starten van een expertonderzoek voor de toetsing van StUF aan de criteria voor de 'pas toe of leg uit' lijst.

Over de standaard

StUF is een universele berichtenstandaard voor het elektronisch uitwisselen van gegevens tussen administratieve applicaties. Doel van StUF is om de interoperabiliteit te verbeteren en te voorkomen dat steeds opnieuw maatwerk moet worden ontwikkeld.

StUF is een complexe standaard die uit meerdere specificaties bestaat. De specificaties van StUF die op de 'pas toe of leg uit' lijst staan, beschrijven geen berichten maar bouwstenen en richtlijnen waarmee berichtstandaarden kunnen worden samengesteld. StUF baseert zich grotendeels op XML en bestaande Internetstandaarden.

Hoe is het proces verlopen?

StUF is in 2008 opgenomen op de 'pas toe of leg uit' lijst. Sindsdien is StUF niet meer getoetst of geëvalueerd.

In de vergadering van 13 juni 2018 besloot het Forum Standaardisatie om StUF te evalueren in het kader van regulier onderhoud op de 'pas toe of leg uit' lijst. Standaarden die meer dan vier jaar op de lijst staan en tussentijds niet meer zijn getoetst of geëvalueerd komen in aanmerking voor zo'n evaluatie.

De evaluatie beoogt inzicht te geven in de mate waarin de informatie over StUF op de 'pas toe of leg uit' lijst nog actueel is. Hierbij wordt met name gekeken naar de huidige relevantie van de standaard, het functioneel toepassingsgebied en de stand van zaken rond de adoptie van de standaard.

De evaluatie baseert zich op interviews met VNG Realisatie, de Gemeente Den Haag, de Waarderingskamer, Centric en Message Design. Het vragen richtten zich op vijf aandachtsgebieden: het functioneel toepassingsgebied, het gebruik van de standaard, de relevantie van de standaard, openstaande adoptiepunten en nieuwe ontwikkelingen die van belang zijn voor StUF.

Advies en gevraagd besluit

De geïnterviewde partijen geven aan dat StUF toegevoegde waarde heeft voor de uitwisseling van gegevens in de informatieketens van gemeenten. StUF wordt door gemeenten veel gebruikt en er bestaat ruime marktondersteuning voor de standaard. De relevantie van StUF staat wel onder druk door nieuwe ontwikkelingen zoals de opkomst van JSON en bewegingen naar nieuwe informatiearchitecturen waaronder Common Ground en Haal Centraal. Daarnaast hebben de complexiteit van de standaard, de ruimte voor verschillende interpretaties en de incompatibiliteit van sommige implementaties gevolgen voor het draagvlak voor de standaard. Het feit dat StUF niet meer wordt doorontwikkeld om in lijn te blijven met technologische ontwikkelingen zoals JSON en REST zien de geïnterviewde partijen als een zorgpunt.

De versie van StUF die sinds 2008 op de 'pas toe of leg uit' lijst staat, is niet de actuele versie die thans wordt gebruikt. Het versiebeheer van StUF op de 'pas toe of leg uit' lijst is daarom een punt van aandacht.

Het geformuleerde toepassingsgebied is nog steeds van toepassing. Wel moet deze nog geherformuleerd worden volgens de ideaaltypische syntactische structuur die het Forum Standaardisatie sinds 2017 voor de beschrijvingen van de functioneel toepassingsgebieden van alle standaarden hanteert.

Samenvattend is de conclusie van deze evaluatie:

- StUF zal ook de komende jaren een veel toegepaste standaard blijven met toegevoegde waarde voor de interoperabiliteit van de overheid.
- Wel zijn er zowel technologische als organisatorische ontwikkelingen die mogelijk impact hebben op de criteria voor de 'pas toe of leg uit' status van de standaard.

Daarom wordt geadviseerd om een volledig expertonderzoek te doen met het doel om StUF gericht te toetsen aan de criteria voor de 'pas toe of leg uit' lijst.

Ad C. Evaluatie NL_LOM

[Bijlage C]

Het Forum Standaardisatie wordt gevraagd om het volgende advies over te nemen:

Handhaaf de standaard NL_LOM op de 'pas toe of leg uit'-lijst en geef opvolging aan de voorgestelde aanbevelingen.

Over de standaard

NL LOM is een standaard voor de beschrijving van leermaterialen die sinds 2011 op de 'pas toe of leg uit' lijst (PTOLU-lijst) staat. In NL LOM staat beschreven welke metadata toegekend moeten worden aan educatieve informatie om de vindbaarheid en vergelijkbaarheid van leermateriaal te vergroten. Metadata zijn bijvoorbeeld auteursgegevens, titel, uitgever, taal, onderwerp, niveau enzovoort. Deze afspraak is gemaakt voor de sectoren primair onderwijs, voortgezet onderwijs, middelbaar beroepsonderwijs en hoger onderwijs. NL LOM is een Nederlands toepassingsprofiel van de internationale standaard IEEE-LOM. Het is voornamelijk een semantische standaard, al zijn er ook technische kenmerken.

Volgens het werkplan evalueert BFS jaarlijks enkele standaarden die langer dan vier jaar op de lijst staan en in de tussentijd niet meer in procedure zijn geweest of zijn geëvalueerd. Het doel van deze evaluatie is om de kwaliteit van de informatie op de lijst te waarborgen en inzicht te krijgen in de stand van zaken rond de adoptie en het beheer van de standaard, en nieuwe ontwikkelingen in kaart te brengen.

Hoe is het proces verlopen?

In de vergadering van 13 juni 2018 besloot het Forum om de standaard NL LOM te evalueren. In de evaluatie hebben twaalf partijen input geleverd, waarvan tien in interviews: Bureau Edustandaard; Edurep; Koninklijke Bibliotheek; Digitaal Erfgoed Nederland; NIBG (Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid); KOOP (Kennis- en exploitatiecentrum Officiële Overheidspublicaties); SURFnet; WUR (Wageningen University & Research); VU (Vrije Universiteit); ThiemeMeulenhof; Bloomwise; CodeNameFuture

Conclusies uit de evaluatie

De evaluatie richtte zich op de vier aspecten:

- **Toepassingsgebied:** Het geformuleerde toepassingsgebied is nog steeds van toepassing. De beschrijving van het functioneel toepassingsgebied dient geactualiseerd te worden conform de ideaaltypische syntactische structuur. Voorgesteld wordt: "*NL LOM moet worden toegepast bij de metadatering van content die ontsloten wordt ten behoeve van educatieve doeleinden*". Dit is een geringe aanpassing die meegenomen kan worden in de eerstkomende ronde van aanpassingen.
- **Gebruik:** NL LOM wordt breed gebruikt door publieke instanties, met name universiteiten, en beperkt gebruikt door private partijen. Het toepassen van de NL LOM standaard is complex en dat vormt een barrière voor gebruik.
- **Belang:** NL LOM is een standaard die met name belang heeft voor publieke partijen in het onderwijs. Marktpartijen die content leveren zien dit belang in mindere mate in.
- **Lopende ontwikkelingen:** NL LOM wordt gezien als belangrijk onderdeel voor het vindbaar maken en daardoor stimuleren van Open Leermateriaal. De stimuleringsmaatregel Open Leermaterialen heeft gebruik van NL LOM als randvoorwaarde opgenomen. Van belang zijn de ontwikkeling van andere manieren om metadata vast te leggen, zoals het Onderwijsbegrippenkader (linked data). Deze ontwikkelingen zullen mogelijk in de toekomst concurrentie bieden voor NL LOM. De sharekit van SURF moet metadatering met NL LOM gemakkelijker gaan maken.

De conclusie van de evaluatie is dat NL LOM toegevoegde waarde en belang heeft voor de publieke sector en onderwijsinstellingen. De adoptie door de marktpartijen in lesmateriaal is minimaal.

Overwegingen voor het Forum Standaardisatie die uit de evaluatie volgen zijn:

- Stel voor aan Kennisnet en SURF om gezamenlijk te verkennen waar NL LOM versterkt kan worden. Daarbij kunnen de volgende aspecten meegenomen worden:
 - Eenvoudigere en eenduidigere invoer;
 - Passende velden voor specifieke informatie;
 - Semiautomatische toekenning van metadata;
 - Relatie met Onderwijsbegrippenkader.
- Stel voor aan Surfnets om te onderzoeken of/ welke internationale ontwikkelingen rondom IEEE LOM spelen.
- Rapporteer, indien beide bovenstaande actiepunten worden opgepakt, over uiterlijk een jaar over de voortgang en/of resultaten (te bewaken en agenderen door Bureau Forum Standaardisatie).

Ter kennisname

Ad D. Aankomende aanmelding GWSW en RPKI

[Geen bijlage]

GWSW

Op 12 maart is een verkennend gesprek gevoerd met Stichting RIONED voor aanmelding van de standaard Gegevenswoordenboek Stedelijk Water (GWSW). GWSW is een open standaard voor het eenduidig vastleggen, uitwisselen en hergebruiken van gegevens in het stedelijk waterbeheer. Stichting RIONED heeft het voornemen om de standaard GWSW aan te melden voor de 'pas toe of leg uit' lijst. Indien Stichting RIONED voor 26 april aanmeldt, zal een intake onderzoek volgen waarna het Forum in de vergadering van 12 juni kan besluiten of GWSW in procedure genomen wordt voor plaatsing op de 'pas toe of leg uit' lijst.

RPKI

Stichting NLnet Labs heeft Resource Public Key Infrastructure (RPKI) aangemeld als nieuwe standaard voor de 'pas toe of leg uit' lijst. Resource Public Key Infrastructure (RPKI) is een standaard met als doel om zogenaamde route hijacks te voorkomen. Bij een route hijack wordt Internetverkeer omgeleid naar de systemen van een niet geautoriseerd netwerk. Met RPKI kan de rechtmatige houder van een blok IP adressen een autoritatieve, digitaal getekende verklaring publiceren met betrekking tot de intenties van de routing vanaf haar netwerk. Deze verklaringen kunnen andere netwerkbeheerders cryptografisch valideren en vervolgens gebruiken om filters in te stellen die onrechtmatige routing negeren. In april zal er een intake-onderzoek plaatsvinden waarna het Forum in de vergadering van 12 juni kan besluiten of RPKI in procedure genomen wordt voor plaatsing op de 'pas toe of leg uit' lijst.

Ad E. Stand van zaken rond lopende procedures

[Geen bijlage]

Ten tijde van de vergadering van het Forum Standaardisatie op 24 april 2019 lopen er procedures voor de volgende standaarden:

- CAA (Controle afspraak over uitgifte van digitale certificaten) heeft een experttoetsing en consultatie ondergaan om de standaard op de pas-toe-of-leg-uit lijst te plaatsen. De procedure wordt aangehouden omdat er een reactie uit de consultatie binnen kwam. Dit was voornamelijk kanttekening op de toegevoegde waarde van CAA en de relatie met DANE. Het commentaar zal worden besproken met de indiener en betrokkene experts waarna een definitief advies wordt vastgesteld.
- STABU2 (Besteksystematiek voor Burger en Utiliteitsbouw) heeft een experttoetsing ondergaan. De procedure wordt aangehouden omdat het beheerproces van STABU2 nog geformaliseerd dient te worden en de toepassing bij kostencalculatie onvoldoende belicht is. Als het beheerproces tijdig gepubliceerd is, kan het geactualiseerde expertadvies in augustus 2019 ter openbare consultatie worden gepubliceerd.
- MIM (Nationaal metamodel voor informatiemodellering) heeft een experttoetsing ondergaan. De procedure wordt aangehouden omdat het beheerproces nog onvoldoende geformaliseerd is, en er onzekerheid bestaat over de financiering van het beheer. De verwachting is dat het beheer van MIM in het najaar van 2019 geformaliseerd en operationeel zal zijn. In het voorjaar 2020 kan de toetsingsprocedure van MIM dan hervat worden. Vragen die ook in het expertonderzoek naar voren kwamen, zijn of een metamodeleringsstandaard binnen de scope van de lijst open standaarden van het Forum Standaardisatie valt, en of MIM compatibel is met modellen die op Linked Data gebaseerd zijn.

Meer informatie over deze standaarden op <https://www.forumstandaardisatie.nl/open-standaarden/lijsjt/in-behandeling>